

פי' בבחי' כתר שמנענע וממשיך למטה אך דוקא באישי' דאגדתא כי אגדה היא בחי' חכמה שרוב סודות התורה גנוזין בה כמ"ש האריז"ל. ואישי' אומרים בצבור שאו דוקא מנענע בכל בחי' ראשו משא"כ אחד העוסק בתורה אעי"פ שהקב"ה קורא ושונה כנגדו מ"מ אין המשכה זו רק בחלק נפשו אבל בצבור ממשיכים בחי' כללות כו'. ובוהו יובן ענין נ"ח משמאל ומוזוה מימין. מוזוה הוא בחי' המצות שהמוזוה היא בחי' העלא'. שבות האדם וכל מה שבתוכו בטל לה' אחד שכותבין במוזוה אחד וראבתו. כי בכל לבבך הוא בחי' התהלה בלב. ובכל נפשך היא בחי' התורה לקשר מחשבה במחשבה ודבור בדבור. ודברי אשר שמתי כפיר. ובכל מאדך היא המוזוה שהיא בסוף ביתו עם כל הרכוש שבתוכו. ועי"ז נ"ח משמאל היא תורה אור שהיונים רצו להשיכתם תורתך ותקנו להניחה על פתח הבית מבחוץ לר"ה. כי המל' נק' פתח הבית שמשמש כניסה ויציאה וכך כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש כו'. וביציאתה לביי'ע הנה מל' בכל משלה. וצריך להמשיך גם שם בטורי דפרודא. על הרי בתר בחי' אור התורה והיא משמאל בחי' גבורות וזה היה בזמן בית שני כו'.

פרשת ויגש

והנה במשכן לא היה נמצא עדיין תכלית השלימות שהיה רק דירת עראי של הקב"ה. כמ"ש ואהיה מתהלך באהל ובמשכן כו'. לכן נעשה כפי אופן סדר השתלשלות העולמות איך שנבראו כסדרן שבוה שמים קדמו לארץ. ולכן כותלי המשכן היו מקרשים שהן בחי' צומח. ורק קרקע המשכן הי' מעפר. שזהו כמו שהוא בהשתלשלות השצומח למעלה מן הדומם ולכן נעשו הקרשים מארזים שהארו גדל בגובה מאד שזהו בחי' העליונה שבצומח כו' למעלה מעלה מבחי' הדומם שאין בו תוספת וגידול כלל. והמכסה על המשכן היה מיריעות ומעורות אילים ותחשים כו' שהוא בחינת החי שלמעלה במדרגה גם מבחי' הצומח. לפיכך היריעות שהם בחי' המקיפים שהיו פרושי' על כותלי המשכן היו מבחי' חי שהוא למעל' מבחי' צומח שממנו נעשו כותלי המשכן. ונמצא שכ"ז נעש' כפי סדר מעלת ומדרגת ההשתלשלות בהשתלשלותן. ובראיתן מלמעלה שהוא בחי' שמים קדמו כו'. אבל במקדש היה נמצא בו תכלית השלימות כי היה דירת קבע של הקב"ה כמ"ש זאת מנוחתי עדי עד שהי' מעין עוה"ב מה שיהי' באלף השביעי כשהי' מנוחה לחיי העולמים שאז תתעלה הארץ עליונה שהיא בחי' מל' דאצי' להיות למעלה מכולם. וכמ"ש אשת חיל עט"ב שתהי' עטרת לעיל לז"א דאצילות. והיינו מצד שרשה שעלתה במחשבה הקדומה תחלה ארץ קדמה לשמים. לכן אף בהבמ"ק שהי' מעין עוה"ב נעשה עיקר הבניה מאבנים ועפר שהם בחי' דומם שאף הגב והמעזיבה שהיא בחי' המקיף נעשה מאבנים ועפר ולא מארזים שהוא כפי מה שיהיה לעיל שבחי' ארץ קדמה א"ע עט"ב מצד שרשה כו' רק שכלונסאות של ארז שהיה בהתקרה הם היו בחי' תמכין לבד לעיקר התקרה הנעשה מבחי' דומם ונענין תמכין דאורייתא. (ועי' שם במא ע"פ ספר חדש כמ"ש יונתן לידו ואנכי אהיה לך למשנה כו').

והנה נראה כעליל ג"כ בחי' זו שיש בהארץ מעלה יתירה והוא בחי' הבטול שיש בה שהיא מדרס תחת כפות רגלי הכל משא"כ הצומח שגדלים בגובה והתנשאות כו'. ובטול זה נמשך מצד שרשה הנעלה במחשבה שהמחשבה היא בחי' חשב מ"ה שהוא תכלית הבטול

דאוריית' מתקשרא בקב"ה כמו דישאל מתקשראן באוריית' שאין להם ערך לגבי התורה אלא דמתקשראן בה. וכך התורה מתקשראת בקב"ה כו'. וכדי שיומשך ויתפשט אוא"ס ביה המאציל בהתורה הוא ע"י נר מצוה שהיא בחי' אוריר אור י' שהמצות הן בחי' העלאה כמו קרבונו שנעשו מן הבהמות להיות אשה ריח ניחוח. וכן תפלין של קלף מעור הבהמות. וציצית של צמר. והרי זו בחי' העלאה מדבר גשמי להיות התכללות ברוחניות אק"ב (וגם הם המשכות אך מפני שנעשות ע"י מעשה האדם בפי"מ הן העלאות שהאדם מעלה ומקשר אותן לארצ' הנמשך בתוכן משא"כ התורה היא המשכה לבדה קורא בתורה שקורא וממשיך מה שכבר היה כאדם הקורא לחברו כו') וע"י העלאה זו נעשה המשכת התורה. וזהו יתא שמו הגדול מבורך כי יש שם הו"יה בחי' מל' כי הו"יה הוא ז"א ושמו של הו"יה דהיינו הגילוי הוא כמל' ושמ הגדול הוא ככתר (ופעם אמרו בוזהר דהיינו בבניה והכל א' כי התגלות עת"ק בבניה) דהיינו מל' דאק"ב ולכן אומרים מברך לעלם בלשון יחיד שהוא עולם האצי' שהוא רה"י דאיהו וחיותו חד לפי ששם הגדול הוא למעלה מהאצילות ונמשך באצי' וזהו הקב"ה מנענע בראשו.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו'. הנה כתיב קורות בתינו ארזים וגו'. והנה י"ל ההפרש בין המשכן לבית עולמים שהמשכן הי' מארזים כמ"ש עצי שטים עומדים והמכסה הי' מיריעות עוים ועורות אילים ועורות תחשים כו' והבהמ"ק הי' מאבנים ועפר דוקא (שאסור לעשות בו עץ בולט ואכסדראות של עץ כמ"ש הרמב"ם פ"א מהל' בית הבחירה וע' בס' החינוך מצוה תצ"ב) רק שהיו כלונסאות של ארז בתקרת האולם כו' וצ"ל זה מפני מה במשכן היו הארזים עיקר בבנין והעפר הי' רק בקרקע המשכן למטה. ובמקדש נהפוך הוא שהיו האבנים והעפר העיקר שאפי' הגג הי' מהן ולא היו עצים רק כלונסאות של ארז הנ"ל שהיו טפלים לעיקר הבנין. והענין כי הנה ידוע שיש בכל עולם ד' בחי' דחצי"מ הדומם הוא למטה במדרגה מצינו והצומח למטה מן החי כו' והעליון שבוכלם הוא בחי' המדבר ולכאורה תמוה דא"כ מפני מה הארץ דוקא תוציא צמחה שצומח ית' גדל ונולד ונמשך מעפר הארץ הלא הצומח הוא למעלה מהדומם שהוא העפר. אך הענין דלא ראי זה כראי זה שאע"פ שהדומם למטה במדרגה מן הצומח עכ"ז יש בו מעלה יתירה מצד שרשו שלמעלה מבחי' צומח וחי כו'. דהנה ידוע מחלוקת התנאים בגמ' (מגיגה יג.) חד אמר שמים קדמו לארץ כמ"ש בראשית ברא כו' את השמים ואת הארץ וחיא ארץ קדמה כמ"ש ביום עשות כו' ארץ ושמים ואלו ראו דא"כ שבמחשבה ארץ קדמה לשמים וכשברא ברא השמים תחלה. והענין כי סוף מעשה במח' תחלה פי' כי הארץ לפי שהיא סוף מעשה ע"כ שרשה במח' היא בבחי' תחלת המחשבה אבל השמים שהם תחלת המעשה הם אחרוני' במחשבה כי זהו הכלל שהסוף מעשה עולה תחלה במחשבה ולכן הצומח למעלה מהדומם וכן החי למעלה מהצומח כו' שזהו כפי סדר ההשתלשלות דצחצ"מ בעולמות שבחי' הדומם ועפר הארץ הוא בחי' סוף מעשה צומח וחי למעלה ממנו במדרגה והוא ענין שמים קדמו לארץ. ומ"מ מצד שרשו במחשבה הקדומה הרי ארץ דוקא קדמה לכולם במחשבה. לכן דוקא בה יש הכח והיכולת להוציא צמחה מצד שרשה הנעלה ולכן הצומח והחי והמדבר כולם מקבלים ממנה כו'.

שריה עוים, דנפס'; כו"י, צ"ח ע"ה שו"י. - הערת כ"ק אדמיר שליט"א.

שו"ה שכתבו, דנפס'; שהיונים, דפררי; שהעובדי כוכבים.

בגובה ומתוסף והולך. כך יוסף אליו שייכים עשרת השבטים. כמ"ש שם ושבטי ישראל חביריו נמצא הוא מרוב בשבטים יותר מיהודה. שע"ש וז' נק' יוסף כי הוא הדעת עליו כו'. אך לעתיד לבא כשיתחברו שניהם יוסף ויהודה ביחד בתכלית היחוד האמיתי דהיינו מ"ש ויגש אליו יהודה וכמ"ש (א"כ מ"א) אחד באחד יגשו וזה יהיה לעיל אז יתעלה יהודה למעלה מיוסף כניל ע"פ א"ח ע"ט"ב. ולכן אז ועבדי דוד מלך על כל ישראל. וי"ש ולא יכול יוסף להתאפק כי בהתודע יוסף אל אחיו דהיינו שנתחברו יוסף ויהודה בתכלית החבור והיחוד למיהוי אחד באחד כו'. (וע' ע"פ והיה מספר בני' כו' בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמול להם ראש אחד כו'. וע' בדרוש ברכת השמן בענין שדעה"ה יברך על כוס יין המשומר שלעיל כו' וע' ע"פ מחר חדש בענין יהונתן ודוד:

ובכל הנ"ל יובן ויבואר מ"ש בלקוטי הש"ס מהאר"י ז"ל בביאור מארז"ל בחלק (דק"ב סע"א) שפמשו הקב"ה לייבעם בן נטט ואמר לו חזור בך כו' א"ל מי בראש א"ל בן ישי בראש א"ל אי הכי לא בעינא. שהוא ממש הענין הנ"ל שהקב"ה רצה שירבעם יחזור בתשובה ואז יאיר בו מבחי' ומדרגת יוסף בחי' עץ אפרים כו'. וזהו אני ואתה וכן ישי ושמול בגע' שהי' מאיר בהם א"ס ב"ה בהאר"י רבה. וזהו אנ"י כו' א"ל מי בראש כי הוא רצה כמו שהיה עכשיו שבחינתו ומדרגת יוסף הוא למעלה מבחי' יהודה לכך רצה הוא להיות בראש לגבי דוד אבל הקב"ה אמר לו שלעיל יתעלה יהודה לכן בן ישי בראש כו' א"ל אי הכי לא בעינא שלא היה בו בחי' בטול ושפלות זה. וזשארז"ל גסות הרוח שבירבעם סרדוהו כו'. ומעין זה נתבאר ג"כ במ"א בענין המרגלים שלא היה בהם ג"כ שפלות זו לגבי בחי' ארץ העליונה שדמיו בצממם שאלו לה להיות מעלמא דדכורא כולם אנשים כו'. אבל יוסף הצדיק ויהודה יתחברו לעיל בתכלית היחוד למיהוי אחד באחד כנ"ל):

וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הנה ארז"ל שלש מטמוניות הטמין יוסף. אחת נתגלה לקרח ואחת גלגל לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לעיל. ולהבין זה הנה כתיב אור ורוע לצדיק וידוע דהיינו בחי' אור קדמא דדור הנ"ר מסיפי עלמא עד סייפי עלמא דגניי קוב"ה לצדיקיא. וענין הגניזה הזאת יובן דהנה בעבודת ה' ימצא ב' בחי' ומדרגות באהבת ה'. הא' הוא בחי' האהבה הנולדת ונמשכת מן ההתבוננות בגדולת אור"ס ב"ה כשע"מק בשכלו ברוממות גדולתו ית' יולד מזה התפעלות בתשוקה והתלהבות אליו ית' כי לפי שכלו יחולל איש שהמדות נמשכים אחר השכל וההתבוננות. אהבה זו היא בחי' הולדת חדשה שנמצאת מחדש ע"י השכל וההתבוננות. ויש בחי' ב' באהבה והוא הנק' אהבה מסותרת שהיא האהבה שיש בטבע תולדת הנפש האלקית שהיא חפצה בטבעה להתכלל בא"ס ב"ה שהוא מקורה ושרשה אלא שהיא אצלו בחי' העלם והסתר גדול ויצאתה אל הגלוי הוא ע"י התבוננות כמ"ש בתנ"א ונמצא כשיוצאת אל הגלוי ע"י ההתבוננות אין זו הולדת חדשה מן השכל ממש שממנו נולדה האהבה שהרי אהבה זו כבר היתה מתחלה בנפש' רק שהיתה בהעלם וע"י ההתבוננות יצתה מן העלם אל הגלוי. וזה ענין מארז"ל נכנס יין יצא סוד. פ"י סוד הוא בחי' אהבה מוסתרת הנ"ל ויצאתה אל הגלוי הוא ע"י ההתבוננות הנק' בשם יין יינה של תורה כו'. ובאמת מעלת ומדרגת אהבה זו המסתרת היא גדולה ורבה מבחי' האהבה

כמ"ש מרע"ה ונחנו מ"ה. ומשם נמשך ומתבלש בחי' הבטול בארץ ומצד זה תתעלה לעיל להיות ע"ט"ב לכן היה בהמ"ק מאבנים דוקא (וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית דלכך אמרו בגמרא על כורש שהחמין במה שחזר וצוה לערב בחי' צומח בבהמ"ק נדבכין די אבן גלל תלתא ונדבך די אע חדת כו' כי צ"ל כולו באבנים דוקא מטעם הנ"ל. ובתפלה הוא בחי' השתחואות שבשמ"ע קול דממה דקה. בחי' דומם ואותיות התפלה הם בחינת דומם) משא"כ בהמשכן שנעשה כפי סדר ההשתלשלות דעכשיו שבחי' צומח למעלה מהדומם שמ"ס קדמו כו' לכן היו הכותלי' מעצי שטים והעפר היה בקרקע המשכן וכנ"ל:

והנה זהו ג"כ ענין יוסף ויהודה. שהוא ג"כ בחי' ומדרגת שמ"ס וארץ ובחי' צומח דומם כו'. כי יוסף לשון תוספת ורובו שמתוסף והולך בהגדלה והגבהה למעלה והוא ענין חס"פ ורובו ובפרט בחי' הארץ שגדל והולך למעלה מעלה ביום המעלות. וכמ"ש צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה (והיינו בחי' ז"א דאצי' שנק' צומח לגבי המל' שנק' דומם כמ"ש במ"א באריכות שהמדות יש בהם צמיחה וגידול אבל האותיות הן בחי' דומם כו' ובמדות יש בחי' קטנות וגדלות. וזהו בחי' עץ ארז ואובז שהאזוב הוא בחי' הקטנות והארז בחי' הגדלות כו'. וי"ש כארז בלבנון ישגה כו' ויוסף בפרט הוא בחי' יסוד שעולה עד הדעת ודעת עולה עד הכתר כו'. וכשמבטל מעלה מעלה נק' ארז בלבנון כו') ויהודה הוא בחי' ארץ מל' דאציולת שהיא בחי' הדומם דאצי'. ולכן יהודה ל' הודאה ובטול שהדומם יש בו בחי' הבטול ביותר כנ"ל:

והנה בסדר ההשתלשלות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהרי המל' מקבלת שפעה וחיותה מן הז"א ולכן יוסף היה המלך במצרים שהוא בחי' צומח בחי' גידול והתנשאות והוא היה המשביר והמספיק לכולם. ויהודה הוא המקבל. וי"ש ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני. פ"י שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק וכמבואר בזהר דייגש היינו תקרובתא עלמא בעלמא. דהיינו עלמא תתאה בחי' מל' מתייחדת ונגשת לגבי עלמא עלאה בחי' ז"א לקבל השפע כו'. וזהו ע"ד שהיה במשכן וצומח למעלה מהדומם כנ"ל. אבל לעיל יתעלה יהודה להיות למעלה מבחי' יוסף כמ"ש א"ח ע"ט"ב מצד שרשו שעלה במחשבה תחלה כנ"ל. כי הנה מחשבה הוא חשב מ"ה דהיינו תכלית הבטול שהוא בחי' חכ' דאצי' כח מ"ה. והנה אבא יסד ברתא כי ח"ע נק' ירא' עלאה. וח"ת שהיא המל' היא יראת תתא' וזהו אבא יסד ברתא שמבחי' יראה עלא' דחכ' נמשכ' המל' יראה תתאה. ולעיל תתעלה בחי' יראה תתאה ביארה עלאה מקורה ע"כ תהי' אז ע"ט"ב כי חס"פ הוא למעלה במדרגה מאהו"ר דמדות הנמשכ' מבחי' חו"ג דז"א. ולכך גם עכשיו יש בהארץ בחי' הבטול יותר וכנ"ל. ובחי' בטול דיראה עלאה היא בחינת ומדרגת משרע"ה ונחנו מה כו' (וע' לקמן ע"פ יהודה אהר ומ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' אמר ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי כו' מניין בחכמה יסד ארץ כוונן שמ"ס בתבונה. ועמ"ש פ' בראשית ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת):

וזהו מ"ש בהפטרה דפ' ויגש קח לך עץ אחד וכתוב עליו ויהודה כו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים כו' וקרב אותם אחד אל אחד כו' הנה אני ולקח את עץ יוסף פ"י ונתתי אותם עלי יוסף וצדיק יהודה כו'. עד ועבדי דוד מלך עליהם. פ"י כי עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהוא נמשל לארז אשר גדל